

Děti z Ukrajiny: Milují školu, zdravě jedí a následují evropské trendy

(Praha, 10. května 2022) Školu navštěvují mnohem raději než děti ve zbytku Evropy. Do jejich jídelníčku patří ve větší míře ovoce a zelenina a také častěji stolují v rodinném kruhu. Jejich životní styl se za poslední dvě dekády rychle přiblížil celoevropským trendům – ať jde o vnímání vlastního zdraví, aktivní trávení volného času, pokles popularity alkoholu a kouření nebo celkovou životní spokojenost. Zjistili to výzkumníci z Univerzity Palackého v Olomouci (UP) v reportu speciálně zaměřeném na ukrajinské děti a mládež.

- 30 % ukrajinských dětí chodí velmi rádo do školy.
- Mladí Ukrajinci jedí zdravě. Ovoce a zeleninu mají častěji, než je v Evropě běžné. Totéž platí pro společné stolování s rodinou.
- Konzumace tabáku, alkoholu a marihuany nepatří k problémům ukrajinské mládeže.
- Ukrajina dohnala Evropu z hlediska životní spokojenosti.
- Na co si dát pozor? Rvačky a šikana.

30 % ukrajinských dětí chodí velmi rádo do školy. Tím se výrazně liší od evropského průměru, který činí 21 %. Ještě markantnější je podle výsledků mezinárodní [studie HBSC](#) rozdíl ve srovnání s českými dětmi: do školy se jich u nás velmi těší jen asi 10 %. Mladí Ukrajinci jsou také méně ve stresu z školních povinností, než je v Evropě běžné – pod tlakem se cítí jen 26 % dětí na Ukrajině, oproti 46 % v Evropě.

Jablka, švestky, zelí, řepa: Ukrajinci jedí zdravě. A spolu

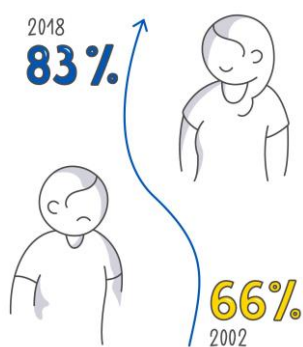
Ukrajinské děti patří mezi premianty, co se týká stravovacích návyků. Bezmála 3/4 populace 11letých (72 %) a 2/3 mezi 15letými (65 %) pravidelně snídá předtím, než vyrazí do školy. To je znatelně více než u jejich vrstevníků z Evropy (65 % u 11letých a 52 % u 15letých). Ale nejde jen o snídaně. Ukrajina patří k top zemím, kde se rodina každý den sejde alespoň u jednoho společného jídla (v 73 % případů). Průměrná hodnota napříč Evropou je přitom jen 50 %. „Společné stolování je pevnou součástí ukrajinské kultury. A nejde jen o jídlo, ale také o komunikaci v rodině a těsné rodinné vztahy v obecné rovině,“ říká Dasha Pavlova, hlavní řešitelka studie HBSC na Ukrajině.

Jablko či švestku neopomene do jídelníčku zařadit každý den zhruba polovina 11letých a necelých 40 % teenagerů ve věku 15 let (evropský průměr je 46 % u 11letých a 35 % u 15letých). Zajímavá je i změna v čase. Ještě v roce 2002 byla ukrajinská mládež s ovocem na štíru, když si ovocné svačinky denně dopřávala jen zhruba čtvrtina dětí oproti evropským 34 %. Na evropské špičce jsou mladí Ukrajinci také v konzumaci zeleniny. Každý den ji do jídelníčku zařadí 52 % školáků (Evropa 39 %).

Rizikové chování: méně tabáku, „trávy“ i alkoholu

„Ať jde o kouření, konzumaci alkoholu nebo experimenty s marihuanou – ukrajinské děti patří statisticky k té části Evropy, kde je rizikové chování spíše výjimkou,“ říká Michal Kalman, vedoucí výzkumného týmu z UP. V případě pravidelného kouření ukrajinské dívky ještě v roce 2002 kopírovaly své evropské vrstevnice – přibližně každá čtvrtá 15letá (23 %) si alespoň jednou za týden zapálila cigaretu. Situace se ale postupně zlepšovala, aby se v roce 2018 stejný ukazatel zastavil na 6 %. Podobné zlepšení sleduje naše studie napříč Evropou, ovšem ne tak výrazné (23 % → 10 %). Hůř na tom byli ukrajinští chlapci. V roce 2002 patřili 15letí ke kuřácké „špičce“ (Ukrajina 45 % vs. 24 % v Evropě), aktuálně ale kouří každý den již jen na 15 % mladíků z Ukrajiny. Evropský průměr je 11 %. Obdobně pozitivní trend zjistila analýza olomouckých výzkumníků i v případě konzumace alkoholu nebo užívání marihuany.

Životní spokojenost mladých Ukrajinců? Obrat k lepšímu

Jak jsou mladí Ukrajinci spokojení se svým životem? Podobně jako další Evropané. Hodnocení životní spokojenosti (well-being) napříč věkovými kategoriemi u Ukrajinců kopíruje evropský průměr (Ukrajina 83,1 %, „zbytek světa“ 83,4 %). Ale nebylo tomu tak vždy. Ještě v roce 2002 vyjadřovali 15letí Ukrajinci spokojenost se svým životem jen v 66 % případů, zatímco napříč Evropou bylo toto číslo o 15 procentních bodů vyšší.

„Tento vývoj kopíruje celkové rozpoložení společnosti. Složitý začátek tisíciletí, spojený se stále čerstvou samostatností Ukrajiny po rozpadu Sovětského svazu, ekonomickými potížemi a nezaměstnaností. Spolu s

úspěšným rozvojem země zejména v posledním desetiletí se nálada začala obracet k lepšímu – mezi dospělými i dětmi,“ upozorňuje Dasha Pavlova.

Horké hlavy: co říkají mladí Ukrajinci o násilí a šikaně

Dobře nevyznívá porovnání ukrajinských dětí s evropským průměrem v oblasti konfliktů a šikany. Bezmála čtvrtina 11 a 13letých a téměř pětina 15letých chlapců totiž reportovala, že se v uplynulých 12 měsících zapojila opakovaně do fyzických rvaček (evropský průměr je 19 % u 11letých; 16 % u 13letých a 13 % u 15letých). Ukrajínští školáci hlásí také víc zkušeností se šikanou, než je „běžné“ v jiných zemích zapojených do studie. Vyšší hodnoty platí pro šikanu „naživo“ i pro agresivní chování ve virtuálním prostoru, tzn. kyberšikanu.

Proč je studie HBSK provedená na ukrajinských školácích v současné době důležitější než jindy? *„Za UNICEF si opravdu ceníme toho, že tato studie vznikla. Konkrétní data jsou v této chvíli velmi důležitá, a to ze dvou důvodů. Musíme porozumět tomu, v čem jsou ukrajinské děti ve srovnání s jejich vrstevníky v Evropě specifické, jaké jsou jejich podobnosti, a zároveň pochopit to, v čem se mohou lišit. Jen tak můžeme dojít ke vzájemnému respektu a toleranci. To jsou hodnoty, které UNICEF dlouhodobě podporuje a které jsou životně důležité právě v situacích koexistence uprchlíků z válečných zón v hostitelských zemích,“* komentuje studii výkonná ředitelka UNICEF ČR Pavla Gomba.

Univerzitní tým z Olomouce dlouhodobě sleduje a komentuje faktory ovlivňující zdraví školáků ve věku 11, 13 a 15 let, zaměřuje se především na data týkající se českých dětí. Studie HBSK ([Health Behaviour in School-aged Children](#)) vzniká ve spolupráci se Světovou zdravotnickou organizací (WHO). Komplexně se zabývá životním stylem mladé generace.

V aktuálním výzkumu využívají vědci z Palackého univerzity data sesbíraná na bezmála 300 ukrajinských školácích. Výzkumný vzorek čítá zhruba 6700 respondentů. Klíčové faktory životního stylu ukrajinských dětí a adolescentů pak výzkumníci porovnávali s mezinárodním vzorkem, který obsahuje data od téměř čtvrt milionu dětí z více než 40 zemí světa.

„Není v našich silách popsat životní styl ukrajinských školáků komplexně. Chtěli jsme ale k aktuální situaci ve světě a společenské diskusi u nás přispět informacemi, které mohou být v Česku a dalších evropských zemích užitečné a inspirativní. Ve chvíli, kdy k nám i do dalších evropských zemí proudí tisíce válečných uprchlíků, ve velké míře právě dětí a mladých lidí,“ uzavírá Michal Kalman.

Více informací a dat z aktuálního výzkumu:

<http://www.zdravagenerace.cz/reporty/ukrajina>

Kontakt pro média:

Mgr. Michal Kalman, Ph.D., Univerzita Palackého v Olomouci

E: michal.kalman@upol.cz | M: 777 752 822 | www.upol.cz | f: [Zdravá generace ?!](#)